

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาตัวประกอบของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงาน
กลุ่มโรงเรียน ตามการรับรู้ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และ
ผู้บริหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน
จำนวน 89 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 234 คน และผู้บริหารจำนวน 282 คน รวมจำนวน
ทั้งหมด 605 คน

ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ บรรจุข้อกระทงที่เกี่ยวข้องกับ
สมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 106 ข้อ ซึ่งครอบคลุม
สมรรถภาพด้านการบริหารงาน 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ 39 ข้อ ด้านงานอาคารสถานที่
11 ข้อ ด้านงานบุคลากร 16 ข้อ ด้านงานธุรการและการเงิน 17 ข้อ ด้านงานกิจการนักเรียน
10 ข้อ และด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 13 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยง
ของเครื่องมือแบบความคงที่ภายในโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.9916

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยนำคำตอบจากแบบสอบถามมาคำนวณหาค่า
มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย แล้วทำการวิเคราะห์
ตัวประกอบโดยวิธีตัวประกอบภาพจน์ และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธโกนอลด้วยวิธีแวกซ์
ทำการวิเคราะห์ตัวประกอบ 2 ครั้ง จนได้โครงสร้างตัวประกอบของสมรรถภาพของหัวหน้า
สำนักงานกลุ่มโรงเรียนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

ข้อค้นพบ

1. ผลสรุปจากการวิเคราะห์ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

จากสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ที่เสนอให้หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร พิจารณาว่า มีสมรรถภาพใดบ้างที่เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ปรากฏว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนควรมีสมรรถภาพที่สำคัญ ในระดับมากของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้คือ

1. สมรรถภาพด้านงานวิชาการ มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 35 ตัวแปร เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ
  - 1.1 มีความรู้ความสามารถกำหนดนโยบายและ เป้าหมายร่วมกัน ในการ พัฒนางานกลุ่มโรงเรียน
  - 1.2 มีความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารแผนกลุ่มและประสานแผน ของทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม
  - 1.3 มีความรู้ในการวางแผนปรับปรุงกลุ่มโรงเรียนตามขอข้ายของงาน ภายในกลุ่ม
  - 1.4 สามารถ เป็นตัวแทนของกลุ่มโรงเรียนในการ เข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาทางวิชาการที่หน่วยงานทางการศึกษาทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ได้จัดขึ้น
  - 1.5 สามารถประสานงานกับครูวิชาการกลุ่มและศึกษานิเทศก์ในการจัดทำ จัดทาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
  - 1.6 มีความสามารถในการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม หรือ ระหว่างกลุ่มโรงเรียนในการจัดงานหรือกิจกรรมทางวิชาการ
  - 1.7 มีความสามารถในการจัดทำข้อมูลทางสถิติและกราฟแสดงผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม
  - 1.8 สามารถสรุปและแจ้งผลการประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการที่กลุ่ม โรงเรียนมีส่วน เกี่ยวข้องให้คณะครูทราบ
  - 1.9 สามารถกำหนดให้งานหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะจัดขึ้นอยู่ในแผน ปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน

- 1.10 สามารถจัดทำแบบทดสอบวัดจุดประสงค์และแบบทดสอบวัดผล
ปลายภาค/ปลายปี ขึ้นเพื่อใช้ร่วมกันภายในกลุ่ม โรงเรียน
- 1.11 มีความรู้ในการวางแผนดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษา
ภายในกลุ่ม โรงเรียน
- 1.12 มีความสามารถในการบริหารศูนย์ปฏิบัติการหลักสูตรและวัสดุ
ประกอบหลักสูตร เพื่อเป็นแหล่งวิชาการของครูในกลุ่ม
- 1.13 สามารถจัดทำโครงการแก้ปัญหาทางวิชาการต่าง ๆ ร่วมกับ
ครูวิชาการกลุ่ม เช่น โครงการสอนซ่อมเสริม ฯลฯ
- 1.14 สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำข้อมูลทางสถิติและกราฟแสดง
พัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้น
- 1.15 สามารถบริหารศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม
เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนหรือให้บริการสื่อการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม
- 1.16 มีความสามารถให้ข้อมูลในการวางแผนนิเทศโรงเรียนภายในกลุ่ม
แก่คณะกรรมการกลุ่มและศึกษานิเทศก์
- 1.17 มีความสามารถในการส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนในกลุ่มจัดทำสถิติ
ข้อมูลวิชาการและสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบปีแจ้งให้กลุ่มทราบ เพื่อเสนอต่อ สพอ.
- 1.18 สามารถจัดทำแผนการสอนร่วมกันในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ภายใน
กลุ่มโรงเรียนได้
- 1.19 มีความรู้ในการจัดและการให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
- 1.20 มีความสามารถในการจัดการประชุมครู เพื่อหาทางปรับปรุง
การเรียนการสอน และแก้ปัญหการทำงานของกลุ่มร่วมกัน
- 1.21 สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมกีฬา
ดนตรี ลูกเสือและ เนตรนารี
- 1.22 สามารถจัดตั้งศูนย์รวมแบบทดสอบของกลุ่มสำหรับ เก็บรักษา
แบบทดสอบไว้ เพื่อนำไปใช้หมุนเวียนสอบต่อไป
- 1.23 สามารถเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มในรูปแบบ
เอกสาร หรือนิทรรศการ

1.24 สามารถให้ความรู้แก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนในเรื่องหลักสูตร และ
วัสดุประกอบหลักสูตร

1.25 สามารถแนะนำ/ส่งเสริมให้ครูภายในกลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมทาง
วิชาการที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกกลุ่มโรงเรียน

1.26 สามารถร่วมมือกับคณะกรรมการกลุ่มจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุน
การศึกษาระดับกลุ่มโรงเรียน

1.27 สามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้กับครู
ภายในกลุ่ม

1.28 มีความสามารถเป็นวิทยากรในการอบรมครูในกลุ่มโรงเรียน เรื่อง
การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

1.29 สามารถบริหารงานห้องสมุดของกลุ่ม เพื่อเปิดบริการให้แก่ครู
นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.30 สามารถชี้แจงให้โรงเรียนในกลุ่ม เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการอบรม
ศีลธรรม กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางจริยธรรมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.31 มีความสามารถในการตรวจเยี่ยมโรงเรียนติดตามผลการปฏิบัติงาน
ของโรงเรียนในกลุ่ม เกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.32 มีความสามารถในการรวบรวมสถิติข้อมูล เกี่ยวกับประเพณี
วัฒนธรรมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

1.33 มีความรู้ในการพัฒนาวิธีการสอนของครูภายในกลุ่ม

1.34 สามารถร่วมมือและประสานงานกับชุมชนในท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในกลุ่ม

1.35 สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และประชาชน
โดยการให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน

2. สมรรถภาพด้านงานอาคารสถานที่ มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 7 ตัวแปร
เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

2.1 สามารถจัดทำแผนผังแสดงที่ตั้งโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้

2.2 สามารถจัดทำแผนผังเส้นทางคมนาคมและเขตบริการทางการศึกษา
ของกลุ่มโรงเรียน

2.3 สามารถควบคุมกำกับให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยของอาคาร
ที่ทำการสำนักงานอย่างสม่ำเสมอ

2.4 สามารถวางแผนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อ
จัดลำดับความสำคัญเพื่อใช้ในการของบประมาณ

2.5 สามารถให้ข้อเสนอแนะ/สนับสนุนให้แต่ละโรงเรียนเปิดโอกาสให้
ใช้อาคารสถานที่ของงานเพื่อจัดกิจกรรมของกลุ่มได้

2.6 สามารถให้คำแนะนำในการปรับปรุงอาคารเรียนและห้องเรียน
ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2.7 สามารถให้ข้อเสนอแนะ/สนับสนุนให้โรงเรียนในกลุ่มจัดสภาพแวดล้อม
ในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ ร่มรื่น สวยงาม และปลอดภัย

3. สมรรถภาพด้านงานบุคลากร มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 13 ตัวแปร
เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

3.1 มีความสามารถในหน้าที่เลขานุการกลุ่ม เช่น การเตรียมวาระ
การประชุม การจัดทำเอกสารการประชุม

3.2 สามารถดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
ตามกำหนดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ

3.3 สามารถส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายใน
กลุ่มโรงเรียน

3.4 มีความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
ในสำนักงานได้

3.5 สามารถเสนอแนะให้ประธานกลุ่มมอบหมายงานให้เหมาะสมกับ
ความสามารถของแต่ละคน พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดของงานที่ให้ทำได้อย่างชัดเจน

3.6 สามารถให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการคัดเลือกบุคลากร
ตามที่ต้องการ

3.7 มีความสามารถในการเชิญบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษไปช่วย
ฝึกอบรมหรือแนะนำครูของโรงเรียนในกลุ่ม

3.8 สามารถให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อพิจารณาผลการ
ปฏิบัติงาน เป็นการเฉพาะภายในกลุ่ม

3.9 สามารถให้ความช่วยเหลือบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

3.10 สามารถเสนอแนะให้มีการจัดการปฐมนิเทศบุคลากรที่เข้ามาใหม่ ให้เข้าใจถึงกฎ ระเบียบ หน้าที่ สวัสดิการ และสภาพของชุมชน

3.11 สามารถแนะนำ/ประสานงานในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ให้บุคลากรในกลุ่ม

3.12 มีความสามารถในการวางแผน/ให้ข้อ เสนอแนะในการพิจารณาความดีความชอบอย่างมีระบบ และเป็นธรรม

3.13 สามารถให้ข้อ เสนอแนะในการกำหนดหลัก เกณฑ์ระบุปริมาณและคุณภาพของงานเพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ

4. สมรรถภาพด้านงานธุรการและการเงิน มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 17 ตัวแปร เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

4.1 มีความสามารถในการรับและได้ตอบหนังสือราชการ

4.2 สามารถจัดเก็บ เอกสารคำสั่ง ระเบียบการต่าง ๆ รวบรวมไว้ อย่างเป็นระเบียบ ง่าย และสะดวกต่อการค้นหา

4.3 สามารถจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของโรงเรียนในกลุ่ม

4.4 มีความสามารถในการประสานงานระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับกลุ่มอื่น

4.5 สามารถจัดทำสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับครู นักเรียน ตลอดจนวัสดุ ครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เสมอ

4.6 สามารถจัดเก็บรักษา และใช้วัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนอย่างมีระบบและคุ้มค่า

4.7 สามารถจัดทำบัญชีการเงิน บัญชีพัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนได้ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน

4.8 สามารถประสานงานกับประธานกลุ่มในการจัดสรรงบประมาณ ที่จังหวัด และอำเภอมอบหมายให้กลุ่มดำเนินงานอย่างมีหลัก เกณฑ์และสม เหตุผล

4.9 มีความรู้ในการทำแบบของงบประมาณประจำปีของโรงเรียนภายในกลุ่ม

4.10 สามารถจัดทำรายงานประจำปีของกลุ่มโรงเรียน เสนอต่อคณะกรรมการ
กลุ่ม และรายงานให้ สปอ.ทราบ

4.11 สามารถให้ข้อเสนอแนะ/ชี้แจงให้ครูมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับ
มอบหมายจากกลุ่ม

4.12 สามารถติดต่อประสานงานให้ สปอ./สปก. ในการจัดซื้อและส่งวัสดุ
หลักสูตร สื่อการเรียน ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียน

4.13 สามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ประธานกลุ่มในการพิจารณาความต้องการ
เบื้องต้นของโรงเรียนภายในกลุ่มเพื่อประโยชน์ในการเสนอของบประมาณประจำปี

4.14 สามารถจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กร
กลุ่มโรงเรียน

4.15 สามารถให้ข้อเสนอแนะประธานกลุ่มในการบริหารงบประมาณโดย
คำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละโรงเรียนในกลุ่ม

4.16 สามารถให้ความรู้ด้านการจัดซื้อ จัดจ้างและการพัสดุแก่เจ้าหน้าที่
และครูภายในกลุ่มโรงเรียน

4.17 สามารถจัดทำสถิติแสดงงบประมาณที่ได้รับของกลุ่มโรงเรียน
เปรียบเทียบ เป็นรายปี

5. สมรรถภาพด้านงานกิจการนักเรียน มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 5 ตัวแปร
เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

5.1 สามารถร่วมมือกับผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียนในกลุ่ม

5.2 สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิทยุตนเอง และจริยธรรม
ของนักเรียนร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน

5.3 สามารถชี้แจงและเสนอแนะให้ผู้ปกครองทราบ เกี่ยวกับ พรบ.
ประถมศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่ง เด็ก เข้า เรียนตามเกณฑ์

5.4 สามารถประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนกำหนดโครงการเพื่อจะแก้
ปัญหาเด็กในเกณฑ์บังคับที่ขาดเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ

5.5 สามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร เรื่องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรักษา
ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาติ

6. สมรรถภาพด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีตัวแปรในระดับสำคัญมาก 6 ตัวแปร เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

- 6.1 สามารถพัฒนาระบบงานประชาสัมพันธ์ของกลุ่มโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 6.2 สามารถจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องกลุ่มโรงเรียนให้ชุมชนทราบ
- 6.3 สามารถประสานงานให้บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน
- 6.4 มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดบริการด้านสุขภาพและอนามัยให้แก่นักเรียนและประชาชนในชุมชน
- 6.5 สามารถกำหนดแนวทางเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 6.6 สามารถประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ประโยชน์จากศูนย์กลางของชุมชนในด้านการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุดประชาชน ตลาด วัด เป็นต้น

2. ผลสรุปจากการวิเคราะห์ตัวประกอบ

การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอข้อค้นพบตัวประกอบที่สำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน โดยได้นำตัวแปรทุกตัวมาวิเคราะห์ตัวประกอบโดยสกัดตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบ "ภาพพจน์" และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธโกนอล ด้วยวิธีแวนดิเมกซ์ ได้ตัวประกอบสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ตามการรับรู้ของ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร 3 ตัวประกอบ โดยเรียงลำดับตามค่าความแปรปรวนร่วมจากมากไปหาน้อย และในแต่ละตัวประกอบได้จัดเรียงตัวแปรตามค่าน้ำหนักตัวประกอบ ดังนี้ คือ

ตัวประกอบที่ 1 ตัวประกอบด้านงานวิชาการ เป็นตัวประกอบที่อธิบายความแปรปรวนได้ 46.46383 คิดเป็นร้อยละ 52.8 เมื่อเทียบกับตัวประกอบทั้งหมด 9 ตัวประกอบ หรือร้อยละ 86.043 เมื่อเทียบกับตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ ตัวประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปรสำคัญที่มีค่าน้ำหนักสูง 33 ตัวแปร คือ

1. สามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้กับครูภายในกลุ่ม
2. สามารถให้ความรู้แก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนในเรื่องหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร
3. มีความสามารถในการบริหารศูนย์ปฏิบัติการหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร เพื่อเป็นแหล่งวิชาการของครูในกลุ่ม
4. มีความสามารถเป็นวิทยากรในการอบรมครูในกลุ่มโรงเรียน เรื่องการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา
5. สามารถบริหารงานศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนหรือให้บริการสื่อการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม
6. มีความรู้ในการวางแผนดำเนินการวัดผล และประเมินผลการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน
7. สามารถจัดทำโครงการแก้ปัญหาทางวิชาการต่าง ๆ ร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม เช่น โครงการสอนซ่อมเสริม ฯลฯ
8. มีความรู้ในการวางแผนปรับปรุงกลุ่มโรงเรียนตามขอบข่ายของงานภายในกลุ่ม
9. มีความรู้ในการพัฒนาวิธีการสอนของครูภายในกลุ่ม
10. สามารถจัดตั้งศูนย์รวมแบบทดสอบของกลุ่มสำหรับ เก็บรักษาแบบทดสอบไว้ เพื่อนำไปใช้หมุนเวียนสอบต่อไป
11. มีความสามารถให้ข้อมูลในการวางแผนนิเทศโรงเรียนภายในกลุ่มแก่คณะกรรมการกลุ่มและศึกษานิเทศก์
12. สามารถประสานงานกับครูวิชาการกลุ่มและศึกษานิเทศก์ในการจัดทำ จัดทำ และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
13. มีความรู้ความสามารถกำหนดนโยบายและ เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนางานกลุ่มโรงเรียน
14. สามารถสาธิตการสอนในบางวิชาให้ครูภายในกลุ่มโรงเรียนดู เป็นแนวทางได้
15. สามารถสรุปและแจ้งผลการประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการที่กลุ่มโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องให้คณะครูทราบ

16. สามารถจัดทำแผนการสอนร่วมกันในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ภายในกลุ่มโรงเรียนได้
17. สามารถวางแผน/จัดให้มีการเปิดสอนวิชาเลือกร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนที่มีความพร้อมมีโอกาสช่วยโรงเรียนอื่น
18. มีความสามารถในการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่มโรงเรียนในการจัดงานหรือกิจกรรมทางวิชาการ
19. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแผนกลุ่มและประสานแผนของทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม
20. สามารถเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มในรูปเอกสารหรือจัดนิทรรศการ
21. มีความสามารถในการจัดการประชุมครูเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนและแก้ปัญหาการทำงานของกลุ่มร่วมกัน
22. มีความสามารถในการตรวจเยี่ยมโรงเรียนติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในกลุ่มเกี่ยวกับการเรียนการสอน
23. สามารถบริหารงานห้องสมุดของกลุ่มเพื่อเปิดบริการให้แก่ครู นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
24. สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำข้อมูลทางสถิติและกราฟแสดงพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้น
25. มีความสามารถในการส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนในกลุ่มจัดทำสถิติข้อมูลวิชาการ และสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบปีแจ้งให้กลุ่มทราบ เพื่อเสนอต่อ สปอ.
26. สามารถจัดทำแบบทดสอบวัดผลปลายภาค/ปลายปี ขึ้นเพื่อใช้ร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน
27. มีความสามารถในการจัดทำข้อมูลทางสถิติ และกราฟแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม
28. สามารถแนะนำ/ส่งเสริมให้ครูภายในกลุ่ม เข้ารับการฝึกอบรมทางวิชาการที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกกลุ่มโรงเรียน
29. มีความรู้ในการจัดและการให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน

30. มีความสามารถในการรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับ ประเพณี วัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

31. สามารถกำหนดใ้ทำงานหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะจัดขึ้นอยู่ในแผนปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน

32. สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มโรงเรียนในการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการที่หน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับจังหวัด และระดับอำเภอได้จัดขึ้น

33. สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี ลูกเสือและ เนตรนารี

ตัวประกอบที่ 2 ตัวประกอบด้านการประชาสัมพันธ์และการประสานงาน เป็นตัวประกอบที่อธิบายความแปรปรวนได้ 4.74309 คิดเป็นร้อยละ 5.4 เมื่อเทียบกับตัวประกอบทั้งหมด 9 ตัวประกอบ หรือร้อยละ 8.783 เมื่อเทียบกับตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ ตัวประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปรสำคัญที่มีค่าน้ำหนักสูง 30 ตัวแปร คือ

1. มีความสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชนได้
2. สามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้ เข้าไปใช้อาคารสถานที่ของสำนักงานกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ได้
3. สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมโรงเรียนในกลุ่มจัดกิจกรรมตามความสนใจ และความต้องการของชุมชน
4. สามารถประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ประโยชน์จากศูนย์กลางของชุมชนในด้านการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุดประชาชน ตลาด วัด เป็นต้น
5. สามารถประสานงานให้บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน
6. สามารถให้ข้อเสนอแนะ/ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการสหกรณ์นักเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน
7. สามารถกำหนดแนวทางเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
8. สามารถดำเนินการร่วมกับผู้บริหารให้ผู้บริหารหรือประชาชนที่มีความสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการและโครงการต่าง ๆ

9. มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดบริการด้านสุขภาพและอนามัยให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในชุมชน
10. สามารถให้ข้อเสนอแนะ/ข้อเสนอแนะในการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพให้แก่เด็กเรียนในกลุ่ม
11. สามารถให้ข้อเสนอแนะ/ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการอาหารกลางวันในแต่ละโรงเรียนในกลุ่ม
12. สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือศิษย์เก่า เข้ามามีส่วนช่วยเหลือและพัฒนากลุ่มโรงเรียน
13. สามารถสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แผนปฏิบัติการและโครงการต่าง ๆ
14. สามารถ เป็นศูนย์กลางสนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคมกลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิ เกี่ยวกับการศึกษาขึ้นในกลุ่มโรงเรียน
15. สามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร เรื่องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาติ
16. สามารถประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนกำหนดโครงการ เพื่อจะแก้ปัญหาเด็กในเกณฑ์บังคับที่ขาดเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ
17. มีความสามารถในการจัดหาทุนการศึกษาแก่เด็ก เยาวชนในกลุ่ม
18. สามารถชี้แจง/เสนอแนะให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับ พรบ. ประถมศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่ง เด็ก เข้า เรียนตาม เกณฑ์
19. สามารถให้ข้อเสนอแนะ/สนับสนุนให้โรงเรียนในกลุ่ม จัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสมถูกสุขลักษณะ ร่มรื่น สวยงามและปลอดภัย
20. มีความรู้ด้านการวางแผนงานสำรวจเด็กที่จะ เข้า เรียน และวางแผนงาน เพื่อจัดให้เด็ก เข้า เรียนอย่างทั่วถึง
21. สามารถกำหนดนโยบายแนะแนวทางการพัฒนาวิสัยตนเอง และจริยธรรมของนักเรียนร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน
22. สามารถจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับ เรื่องกลุ่มโรงเรียนให้ชุมชนทราบ
23. สามารถพัฒนาระบบงานประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม โรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

24. สามารถร่วมมือกับผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในกลุ่ม
25. มีความสามารถในการประเมินผลด้านการใช้อาคารสถานที่ ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า
26. สามารถแนะนำให้โรงเรียนในกลุ่มจัดโครงการตรวจสอบสภาพนักเรียนโดยแพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่อนามัย และจัดทำระเบียบสุขภาพให้เป็นปัจจุบันเสมอ
27. สามารถแนะนำให้ครูภายในกลุ่มมีโอกาสศึกษาต่อและดูงาน
28. สามารถชี้แจงให้โรงเรียนในกลุ่มเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการอบรมศีลธรรม กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางจริยธรรม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
29. สามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และประชาชนโดยการให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน
30. สามารถวางแผนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้ในการของบประมาณ

ตัวประกอบที่ 3 ตัวประกอบด้านงานธุรการและบุคลากร เป็นตัวประกอบที่อธิบายความแปรปรวนได้ 2.79395 คิดเป็นร้อยละ 3.2 เมื่อเทียบกับตัวประกอบทั้งหมด 9 ตัวประกอบ หรือร้อยละ 5.174 เมื่อเทียบกับตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ ตัวประกอบนี้บรรยายได้ด้วยตัวแปรสำคัญที่มีค่าน้ำหนักสูง 21 ตัวแปร คือ

1. สามารถจัดทำสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับครูนักเรียนตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เสมอ
2. สามารถจัดเก็บเอกสารคำสั่ง ระเบียบการต่าง ๆ รวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบง่ายและสะดวกต่อการค้นหา
3. สามารถประสานงานกับประธานกลุ่มในการจัดสรรงบประมาณที่จังหวัด และอำเภอมอบหมายให้กลุ่มดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์และสม เหตุผล
4. สามารถจัดเก็บรักษาและใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนอย่างมีระบบและคุ้มค่า
5. สามารถจัดทำบัญชีการเงิน บัญชีพัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนได้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน
6. มีความสามารถในการรับและโต้ตอบหนังสือราชการ
7. มีความรู้ในการทำแบบของบประมาณประจำปีของโรงเรียนภายในกลุ่ม

8. สามารถจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของโรงเรียนในกลุ่ม
9. สามารถจัดทำรายงานประจำปีของกลุ่มโรงเรียน เสนอต่อคณะกรรมการกลุ่ม และรายงานให้ สปอ. ทราบ
10. มีความสามารถในหน้าที่เลขานุการกลุ่ม เช่นการเตรียมวาระการประชุม การจัดทำเอกสารการประชุม
11. สามารถให้ข้อ เสนอแนะแก่ประธานกลุ่มในการพิจารณาความต้องการ เบื้องต้นของโรงเรียนภายในกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการเสนอของบประมาณประจำปี
12. สามารถดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามกำหนดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
13. มีความสามารถในการประสานงานระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มกับกลุ่มอื่น
14. สามารถเสนอแนะให้ประธานกลุ่มมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดของงานที่ให้ทำได้อย่างชัดเจน
15. สามารถให้ข้อ เสนอแนะประธานกลุ่มในการบริหารงบประมาณโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละโรงเรียนในกลุ่ม
16. สามารถจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กรกลุ่มโรงเรียน
17. สามารถจัดทำสถิติแสดงงบประมาณที่ได้รับของกลุ่มโรงเรียน เปรียบเทียบ เป็นรายปี
18. สามารถให้ข้อคิดเห็น/ข้อ เสนอแนะในการคัดเลือกบุคลากรตามที่ต้องการ
19. มีความสามารถในการเชิญบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษไปช่วยฝึกอบรมหรือแนะนำครูของโรงเรียนในกลุ่ม
20. สามารถติดต่อประสานงานกับ สปอ./สปก. ในการจัดซื้อและส่งวัสดุ หลักสูตร สื่อการเรียนให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียน
21. สามารถส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการที่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ และขอบข่ายงานบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่าจะมีตัวประกอบต่าง ๆ ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรใน 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานอาคารสถานที่ ด้านงานบุคลากร ด้านงานธุรการและการเงิน ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปรากฏว่าได้ตัวประกอบที่สำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 3 ตัวประกอบ คือ ตัวประกอบด้านงานวิชาการ ตัวประกอบด้านการประชาสัมพันธ์และการประสานงาน และตัวประกอบด้านงานธุรการและบุคลากร ซึ่งตัวประกอบที่ได้นี้มีตัวแปรครอบคลุมงานบริหารทั้ง 6 ด้าน แสดงให้เห็นว่าตัวประกอบทั้งหมดที่บรรยายด้วยตัวแปรทั้ง 6 ด้านนี้ เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน การที่หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร เห็นความสำคัญของงานทั้งหมดนี้อาจเนื่องมาจากในการบริหารงานระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มได้ปฏิบัติงานร่วมกัน มีการติดต่อประสานงานซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้พบปัญหามากมาย โดยเฉพาะในระดับกลุ่มโรงเรียนนั้น เนื่องมาจากการที่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนก็มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงที่โรงเรียนของตนอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลามากพอที่จะมาปฏิบัติงานในระดับกลุ่มโรงเรียนได้เต็มที่ และแต่ละโรงเรียนก็มีปัญหาในการปฏิบัติงานเหมือนกัน ในขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและบุคลากร ที่ทำให้โรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ในทางปฏิบัติบางงาน สามารถร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียนได้ เพื่อเป็นการประหยัดทั้งในแง่ของเวลา งบประมาณและบุคลากร การแต่งตั้งหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน จึงเป็นที่คาดหวังว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนควรมีสมรรถภาพในการบริหารงานตามขอบข่ายงานของกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลสรุปจากข้อค้นพบตามการรับรู้ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและผู้บริหาร จะเห็นได้ว่าตัวประกอบที่สำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเรียงตามลำดับความสำคัญของตัวประกอบที่ค้นพบน่าจะกล่าวได้ว่า ตัวประกอบสำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ ตัวประกอบด้านงานวิชาการ ตัวประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่สอง คือ ตัวประกอบด้านการประชาสัมพันธ์

และการประสานงาน และตัวประกอบด้านงานธุรการและบุคลากร เป็นตัวประกอบที่สำคัญเป็นอันดับที่สาม ซึ่งตัวประกอบด้านงานวิชาการนั้น เป็นตัวประกอบที่สำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมได้ถึงร้อยละ 86.04 เมื่อเทียบกับตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ และตัวแปรสำคัญที่บรรยายตัวประกอบนี้คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ สามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนให้กับครูภายในกลุ่ม สามารถบริหารศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนหรือให้บริการสื่อการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและมีความรู้ในการพัฒนาวิธีการสอนของครูภายในกลุ่ม ตัวแปรที่เกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ได้แก่ สามารถให้ความรู้แก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนในเรื่องหลักสูตร และวัสดุประกอบหลักสูตร มีความสามารถในการบริหารศูนย์ปฏิบัติการหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร เพื่อเป็นแหล่งวิชาการของครูในกลุ่ม และมีความสามารถในการรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และตัวแปรที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ มีความสามารถเป็นวิทยากรในการอบรมครูในกลุ่มโรงเรียน เรื่องการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา มีความรู้ในการวางแผนดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และสามารถจัดตั้งศูนย์รวมแบบทดสอบของกลุ่มสำหรับ เก็บรักษาแบบทดสอบไว้เพื่อนำไปใช้หมุนเวียนสอบต่อไป ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ มีน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบที่ระหว่าง .54079 ถึง .74243 แสดงให้เห็นว่างานวิชาการนั้น เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ภาษิตวิไลธรรม (2520) ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนคร และนครพนม และสมพร ปาละจุม (2520) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้พบเหมือนกันว่าสมรรถภาพด้านวิชาการ เป็นสมรรถภาพที่สำคัญยิ่งของครู เพราะงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน คุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม มีคุณธรรม สามารถปรับตัวในสังคม มีความขยันหมั่นเพียร มีความรู้ในการประกอบอาชีพ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เหมือนดังที่ เกรียง เอี่ยมสกุล (2512: 16) ได้กล่าวว่า งานวิชาการในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญกว่างานใด ๆ ของโรงเรียน เป็นผลประโยชน์โดยตรงที่เด็กจะได้รับ งานวิชาการเป็นงานที่สร้างความมั่นคงในอาชีพ และความสำเร็จในชีวิตของพลเมืองแต่ละคน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา จึงควรมีสมรรถภาพด้านวิชาการนี้สูง และจากจุดประสงค์หลักของการรวมกลุ่มโรงเรียนก็เพื่อให้มีการ

ร่วมมือช่วย เหลือกันในด้านงานวิชาการ จึงอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนควรมีสมรรถภาพด้านวิชาการนี้เป็นอันดับที่สำคัญที่สุด นอกจากนี้เท่าที่ผ่านมามีผลงานวิจัย ที่ได้ทำการศึกษถึงการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มโรงเรียน เช่น ชูชาติ ทรัพย์มาก (2520: 108) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประธานกลุ่ม ครูใหญ่ และครู เกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง พบว่า กลุ่มโรงเรียนยังมีการปฏิบัติงานด้านวิชาการน้อย และในปี 2526 สมชาย บินสุข (2526: 142) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ก็พบว่ากลุ่มโรงเรียนยังมีการปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย และกลุ่มตัวอย่างต้องการให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงว่าในการปฏิบัติงานจริงในระดับกลุ่มโรงเรียน ยังดำเนินการอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เมื่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการยังอยู่ในระดับที่น้อย ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งในการบริหารถือว่า งานวิชาการมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา เป็นงานที่ส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพบรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ถ้างานวิชาการด้อยเสียแล้ว งานอื่น ๆ ก็จะด้อยตามไปด้วย ดังนั้นถ้าหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพทางด้านนี้สูง ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของตนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็ได้

2. ตัวประกอบสมรรถภาพด้านการประชาสัมพันธ์ และการประสานงาน เป็นตัวประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปร 4 กลุ่มด้วยกัน คือ ตัวแปรของผลงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตัวแปรกลุ่มงานกิจการนักเรียน ตัวแปรกลุ่มงานอาคารสถานที่ และตัวแปรกลุ่มงานวิชาการที่เป็นด้านกิจกรรมวิชาการ เป็นตัวประกอบที่อธิบายความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 8.783 ของตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ จากลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวนั้นจะเห็นได้ว่า เน้นหนักไปทางด้าน การให้คำแนะนำปรึกษาการร่วมมือ การติดต่อประชาสัมพันธ์ และการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จึงได้ตั้งชื่อว่าตัวประกอบด้านการประชาสัมพันธ์ และการประสานงาน จากการที่ตัวประกอบนี้มีตัวแปรที่เกี่ยวกับงานในกลุ่มของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และกิจกรรมวิชาการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนนอกจากสมรรถภาพด้านงาน

วิชาการแล้ว สมรรถภาพทางด้านการประชาสัมพันธ์และการประสานงานก็นับว่ามีความสำคัญ ดังที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2523: 314) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการโฆษณา ชี้แจง แลกเปลี่ยนข่าวสารของโรงเรียนที่ดำเนินการไปแล้ว กำลังดำเนินการอยู่ และกำลังจะดำเนินการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบและเข้าใจ เพื่อขจัดปัญหาการไม่เข้าใจกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน การประสานงานก็เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานโดยกลุ่มบุคคล การร่วมมือประสานงานกันของบุคลากรทางการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานกับกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ตาม จะมีผลทำให้บุคคลเหล่านั้น เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องคล้ายคลึงกับพฤติกรรมที่บุคคลในกลุ่มนั้น ปฏิบัติอยู่เดิม และยิ่งสังคมมีความคาดหวังในบทบาทมีกลุ่มบุคคลนั้น ควรปฏิบัติเอาไว้สูง เช่น ต้อง เป็นผู้ถึงพร้อมทั้งความรู้และคุณธรรมอันสูงยิ่ง ก็จะทำให้บุคคลที่เข้ามาอยู่ร่วมในกลุ่มนั้น เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การร่วมมือและประสานงาน จึงมิได้มีขึ้นเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น การช่วยในการพัฒนาตัวบุคคลได้อีกด้วย (Eye, Netger, and Krey 1971 อ้างจาก จริญญา จิยโชค 2527: 26) หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เป็นอีกผู้หนึ่งในคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในระดับกลุ่มโรงเรียนด้วยคนหนึ่ง ต้องพบปะติดต่อกับบุคคลหลายฝ่ายทั้งที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหาร นอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการแล้ว ทางด้านการประชาสัมพันธ์และการประสานงานก็นับว่าเป็นส่วนสำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้วยจากการวิจัยของ มหามะ แมะ เก (2529: 129) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานในด้านการประสานงาน อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย และกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติในระดับที่มาก จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจทำให้ได้ข้อคิดว่า ถ้าหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพทางด้านนี้ก็อาจจะ ทำให้การปฏิบัติงานในระดับกลุ่มโรงเรียนของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็ได้ เนื่องจากตัวประกอบนี้ประกอบไปด้วยตัวแปรต่าง ๆ ที่มาจากงานบริหารหลายด้านด้วยกัน ดังจะได้กล่าว เป็นด้าน ๆ ไปดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวแปรของสมรรถภาพด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่พบในตัวประกอบนี้ มีตัวแปรสำคัญที่บรรยายตัวประกอบนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ มีความสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชนได้ และสามารถประสานงานให้บุคลากรในกลุ่มโรงเรียนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน ตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดให้บริการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ได้แก่ สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมโรงเรียนในกลุ่มจัดกิจกรรมตามความสนใจและความต้องการของชุมชน สามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าไปใช้อาคารสถานที่ของสำนักงานกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ได้ และมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดบริการด้านสุขภาพและอนามัยให้แก่ักเรียน และประชาชนในชุมชน และตัวแปรที่เกี่ยวกับงานกรรมการศึกษากับการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ สามารถกำหนดแนวทางเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนรับชุมชน สามารถดำเนินการร่วมกับผู้บริหารให้ผู้ปกครอง หรือประชาชนที่มีความสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และโครงการต่าง ๆ และสามารถสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และโครงการต่าง ๆ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบนี้ระหว่าง .70961 ถึง .79432 จากการที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าตัวประกอบสมรรถภาพด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน อาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ไปดำรงชีวิตในชุมชน การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับสภาพของสังคม และความต้องการของสังคม และจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การที่จะให้ทางราชการเป็นผู้ให้แก่ประชาชนฝ่ายเดียวจะไม่สามารถพัฒนาชุมชนได้รวดเร็วเท่าที่ควร ทางที่สมควรคือ ประชาชนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด ดังที่วิจิตร วรตบยางกูร (2520: 66) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนจึงอยู่ในฐานะที่จะต้องประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดผลสมบูรณ์ต่อชุมชน โรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอาศัยชุมชนช่วยในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนจะต้องสร้างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ โดยไม่มีการปิดบัง

เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และก่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี และจากผลงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น ประจวบ ต่อตระกูล (2518) ได้ศึกษามหาวิทยาลัย การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด สุพรรณบุรี จันทร์คุณา (2519) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ และวิชัย ฤกษ์สำราญ (2521) ได้ศึกษางาน บริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้พบ ในลักษณะคล้ายคลึงกันว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียน ประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนในการบริหารงานในระดับกลุ่มโรงเรียน สุวิทย์ มูลคำ (2528 : 196) ได้ศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานจริงด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ยังอยู่ในระดับน้อย และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานด้านนี้ให้อยู่ในระดับ มาก จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน และจากงานวิจัยที่ต่างก็พบว่า การปฏิบัติงานจริงทั้งในระดับโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ยังปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงอาจเป็นข้อคิดให้กับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการ บริหารงานในระดับกลุ่มโรงเรียน มีความเห็นว่าความสามารถในงานด้านนี้น่าจะเป็นสมรรถภาพ ที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้วย เพื่อที่จะให้การบริหารงานในระดับกลุ่มโรงเรียน เป็นที่น่าพอใจยิ่งขึ้น

2.2 กลุ่มตัวแปรของสมรรถภาพด้านงานกิจการนักเรียนที่พบในตัวประกอบที่ 2 นี้ มีตัวแปรสำคัญที่บรรยายตัวประกอบนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่ สามารถให้ข้อเสนอแนะหรือข้อ เสนอแนะในการจัดโครงการสหกรณ์นักเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน สามารถให้ข้อเสนอแนะหรือข้อ เสนอแนะในการจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่กลุ่มนักเรียน ในกลุ่ม และสามารถให้ข้อเสนอแนะหรือข้อ เสนอแนะในการจัดโครงการอาหารกลางวันในแต่ละ โรงเรียนในกลุ่ม ตัวแปรที่เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักเรียน ได้แก่ สามารถให้ ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร เรื่องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ สามารถร่วมมือกับผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในกลุ่ม และสามารถกำหนด นโยบายแนะแนวทางการพัฒนาวิสัยตนเองและจริยธรรมของนักเรียนร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน และ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการวางแผนสำรวจ การเกณฑ์และรับนักเรียน เข้าเรียน และปัญหาการขาดเรียน ได้แก่ สามารถประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนกำหนดโครงการ เพื่อจะแก้ปัญหาเด็กในเกณฑ์ บังคับที่ขาดเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ สามารถชี้แจงหรือเสนอแนะให้ผู้ปกครองทราบ เกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติประถมศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเด็กเข้าเรียนตาม
 เกณฑ์ และมีความรู้ด้านการวางแผนงานสำรวจเด็กที่จะเข้าเรียน และวางแผนงานเพื่อจัดให้
 เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบนี้ ระหว่าง
 .57985 ถึง .74010 การที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าตัวประกอบด้านงานกิจการ
 นักเรียน เป็นตัวประกอบที่สำคัญของสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน อาจเนื่องมาจาก
 เห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนถือได้ว่ามีความสำคัญที่ควรเอาใจใส่ศึกษาเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน
 ทั้งนี้เพราะการวางพื้นฐานทางประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ก็คือการวางรูปแบบชีวิตในระบอบ
 ประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่นักเรียนในโรงเรียนนั่นเอง การบริหารกิจการนักเรียนเป็นกลไก
 ที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งของระบอบการบริหารในระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนที่
 เกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตที่แต่ละโรงเรียนจะต้องพยายามจัดให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความ
 เปลี่ยนแปลงของสังคม พยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ รู้จัก
 แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพสังคม ดังที่ ภิญญู สาธ
 (2526 : 290) กล่าวว่าการบริหารกิจการนักเรียน เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้
 กิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนควรพยายามให้
 เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสมาเป็นนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม แต่จากงานวิจัย
 ของ เฉลิม แซ่มซ้อย (2519 : 86-88) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
 ในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนได้
 ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับที่ สุวิทย์ มูลคำ (2528 : 192) ได้ศึกษาการ
 ปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านงานกิจการนักเรียนพบว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติจริง
 อยู่ในระดับน้อย และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก แสดง
 ให้เห็นว่า ในทางปฏิบัติจริงเท่าที่เป็นอยู่ การปฏิบัติงานด้านนี้ทั้งในระดับโรงเรียน และกลุ่ม
 โรงเรียนยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ จากความสำคัญของงานกิจการนักเรียน และจากระดับ
 ปฏิบัติจริงตามผลการวิจัยที่ผ่านมา อาจเป็นไปได้ว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการ
 กลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่าสมรรถภาพด้านงานกิจการนักเรียนนี้ ควรเป็น
 สมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้วย เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานในระดับ
 กลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพขึ้น

2.3 กลุ่มตัวแปรของสมรรถภาพด้านงานอาคารสถานที่ ที่พบในตัวประกอบที่ 2 นี้ มีตัวแปรที่สำคัญที่บรรยายตัวประกอบนี้คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงบริเวณโรงเรียน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สามารถให้ข้อเสนอแนะหรือสนับสนุนให้โรงเรียนในกลุ่ม จัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสมถูกสุขลักษณะ ร่มรื่น สวยงาม และปลอดภัย มีความสามารถในการประเมินผลด้านการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และสามารถวางแผนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อจัดลำดับความสำคัญเพื่อใช้ในการของบประมาณ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีน้ำหนักตัวประกอบสูงระหว่าง .45728 ถึง .62948 การที่หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและผู้บริหาร มีความเห็นว่าสมรรถภาพด้านงานอาคารสถานที่ เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้วย อาจเนื่องมาจากมีความเห็นว่าอาคารสถานที่ของโรงเรียนมีส่วนช่วยสร้าง เสริมความเจริญของกองงานทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของนักเรียนอยู่มาก เป็นที่พบปะสังสรรค์ระหว่างครูกับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และประชาชนทั่วไป เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการศึกษาแก่คนทั่วไปด้วย ดังนั้นถ้าเรามุ่งหวังให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์แล้ว ก็จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนในกลุ่มให้อยู่ในสภาพที่ดี ถูกหลักวิชาเอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3. ตัวประกอบสมรรถภาพด้านงานธุรการและบุคลากร เป็นตัวประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ประกอบไปด้วยกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรกลุ่มงานธุรการและการเงิน และตัวแปรกลุ่มงานบุคลากร เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 2 กลุ่ม นี้ จะมีลักษณะที่เป็นงานภารกิจต่างๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบภายในสำนักงานกลุ่มของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เป็นตัวประกอบที่อธิบายความแปรปรวนร่วมได้ร้อยละ 5.174 ของตัวประกอบสำคัญ 3 ตัวประกอบ ตัวแปรสำคัญในกลุ่มงานธุรการและการเงินที่บรรยายตัวประกอบนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและสถิติ ได้แก่ สามารถจัดทำสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับครู นักเรียน ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนถูกต้อง เป็นปัจจุบันเสมอ สามารถจัดเก็บเอกสารคำสั่ง ระเบียบการต่าง ๆ รวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบง่าย และสะดวกต่อการค้นหา และสามารถจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของโรงเรียนในกลุ่ม ตัวแปรที่เกี่ยวกับงานการเงินและพัสดุ ได้แก่ สามารถประสานงานกับประธานกลุ่มในการจัดสรรงบประมาณที่จังหวัด และอำเภอมอบหมายให้กลุ่มดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์และสมเหตุผล สามารถจัดเก็บรักษาและใช้วัสดุครุภัณฑ์ของ

กลุ่มโรงเรียนอย่างมีระบบและคุ้มค่า และสามารถจัดทำบัญชีการเงิน บัญชีพัสดุ และทะเบียน ครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียนได้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และตัวแปรที่เกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการ ได้แก่ มีความสามารถในการรับและโต้ตอบหนังสือราชการ มีความสามารถในการประสานงาน ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มกับกลุ่มอื่น และสามารถจัดทำทะเบียนประวัติของ ผู้ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กรกลุ่มโรงเรียน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบ ที่ 3 ระหว่าง .55982 ถึง .75687 การที่หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่ม โรงเรียน และผู้บริหารมีความเห็นว่าตัวประกอบสมรรถภาพด้านงานธุรการและการเงิน เป็น สมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน อาจเนื่องมาจากมีความเห็นว่างานธุรการ และการเงินมีส่วนช่วยสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด และมีประสิทธิภาพ ดังที่ ก้าน หล้าคอม (2521 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า งานธุรการและการเงินเป็นงานบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมให้งานอื่นประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากจัดระบบงานธุรการและการเงินไม่ดี หรือไม่มีสมรรถภาพด้านนี้แล้ว ย่อมจะส่งผลไปถึงการ ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ด้วย และเมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรจะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นสมรรถภาพที่เป็น การกิจหรือหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนภายในสำนักงานกลุ่มเอง จึงเป็นหน้าที่ โดยตรงอยู่แล้ว ซึ่งถ้าหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพด้านนี้สูง ก็เป็นที่คาดหวังว่า ระบบการบริหารภายในกลุ่มโรงเรียนจะคล่องตัวขึ้น เพราะได้ผู้ที่มีความสามารถมาบริหารงาน ภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการบริหารในระดับกลุ่มโรงเรียนเป็นการบริหารในรูปของ คณะกรรมการ และจากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน มีการปฏิบัติจริงน้อยเกือบทุกบทบาท (อดุลย์ศักดิ์ วงศ์โกมล เชมษฐ์ 2526 : 149) ส่วน ประคอง นุบผาวลัย (2528 : 185) ได้ศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานในระดับกลุ่ม โรงเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนก็เป็นคณะกรรมการคนหนึ่ง ซึ่งมี หน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานโดยตรงที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน จึงอาจเป็นที่คาดหวังของผู้ที่ ปฏิบัติงานร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียนว่า หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนควรมีสมรรถภาพด้าน งานธุรการและการเงิน เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามความมุ่งหมาย ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวแปรด้านงานบุคลากร ที่พบในตัวประกอบที่ 3 นี้ มีตัวแปรที่สำคัญที่บรรยายตัวประกอบนี้ คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับ การประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ มีความสามารถในหน้าที่เลขานุการกลุ่ม เช่น การเตรียมวาระการประชุม การจัดทำเอกสารการประชุม และสามารถดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามกำหนดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ตัวแปรที่เกี่ยวกับ การให้คำปรึกษาแนะนำ ได้แก่ สามารถเสนอแนะให้ประธานกลุ่มมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดของงานที่ให้ทำได้อย่างชัดเจน และสามารถให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการคัดเลือกบุคลากรตามที่ต้องการ และตัวแปรที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ มีความสามารถในการเชิญบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษไปช่วยฝึกอบรมหรือแนะนำครูของโรงเรียนในกลุ่ม และสามารถส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีน้ำหนักตัวประกอบสูงบนตัวประกอบนี้ ระหว่าง .49554 ถึง .63662 การที่กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหาร มีความเห็นว่า สมรรถภาพด้านงานบุคลากร เป็นสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนนั้นอาจเนื่องมาจากว่า การปฏิบัติงานในระดับกลุ่มโรงเรียน เป็นการปฏิบัติงานโดยคณะบุคคล การบริหารงานบุคคลจึง เป็นเรื่องที่สำคัญและยากที่สุด งานทุกชนิดของหน่วยงานจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน ทุกฝ่าย ถ้าผู้บริหารขาดความสามารถหรือไม่มีสมรรถภาพในการบริหารงานบุคคลแล้ว แม้ว่าจะมีทรัพยากรทางการบริหารอย่างอื่นครบก็ไม้อาจทำให้การบริหารนั้นได้ผลดี ดังที่เกษม สุวรรณกุล (2522: 285) ได้ให้แนวความคิดกับผู้บังคับบัญชาในการบริหารงานบุคคลไว้ว่า จะต้องรับผิดชอบดูแลให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่มีอยู่ได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และอย่างตรงไปตรงมา ไม่เลือกปฏิบัติ พร้อมทั้งจะต้องดูแล และเอาใจใส่ให้หน่วยงานบริหารงานบุคคลมีที่แน่นอนหนักไปในทางบริการมากกว่าการควบคุม ริเริ่ม หรือรับ เอาหลักการ และวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ทันสมัยมาใช้กับหน่วยงานของตน ให้กำลังใจและปกป้องเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลที่ดีอบรมสั่งสอนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเสมอ และในการบริหารงานระดับกลุ่มโรงเรียน ไพบุลย์ วิชาลัย (2526: 185) ได้ศึกษาการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพะเยา เพื่อ เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารระดับอำเภอ ครูใหญ่ และครูที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนตามขอบข่ายงาน 6 ด้าน พบว่า การบริหารงานที่มี

ปัญหามากที่สุด คือการบริหารงานบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ มูลคำ (2528 : 189-192) พบว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานจริงด้านงานบุคลากรอยู่ในระดับน้อย และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามต้องการให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ให้อยู่ในระดับมากจากความสำคัญตามแนวคิดของนักการศึกษา และจากการปฏิบัติจริงตามงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่างานด้านบุคลากรมีความสำคัญมากงานหนึ่ง และก็เป็นงานที่มักจะพบปัญหาในขั้นการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เมื่อมีหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนขึ้นมาปฏิบัติงานประจำที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน ซึ่งนอกจากสมรรถภาพด้านงานวิชาการ ด้านงานการประชาสัมพันธ์และการประสานงานแล้ว งานบุคลากรก็นับว่า เป็นสมรรถภาพที่สำคัญด้านหนึ่งของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้วย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนจากการวิจัยครั้งนี้ อาจเป็นประโยชน์ในการกำหนดเกณฑ์พิจารณาคัดเลือก หรือแต่งตั้งหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน
2. ใช้เป็นเกณฑ์หรือแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเอง ให้มีสมรรถภาพครบถ้วน หรือใช้เป็นแนวทางในการจัดให้มีการฝึกอบรมหรือจัดวิทยากรมาให้ความรู้ เพื่อให้หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ มากเพียงพอที่จะเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่ไม่เคยศึกษาหรืออบรมในการปฏิบัติหน้าที่นี้มาก่อน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เพียงแต่ทำตัวประกอบสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน กลุ่มครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และกลุ่มผู้บริหาร โดยมีความเชื่อตามหลักจิตวิทยาว่าการรับรู้ของกลุ่มบุคลากรทั้ง 3 กลุ่มนี้จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้ ดังนั้นงานวิจัยต่อไปควรนำสมรรถภาพสำคัญนี้ไปประเมินการปฏิบัติงานจริง ๆ ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ว่าอยู่ในระดับใดหรือยังขาดสมรรถภาพด้านใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนให้มีสมรรถภาพที่ดี และครบถ้วน
2. ควรทำการวิจัยหาสมรรถภาพที่สำคัญของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อหาข้อสรุป สมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนให้กว้างขวางออกไปยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ข้อสรุปที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้เกิดผลดีในการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนให้ได้สมรรถภาพยิ่งขึ้น